

Gelijk nu de Cherubijnen tusschen God en Adam in het Paradijs, en tusschen God en Israel in den Tabernakel staan, zoo zweven dezelfde Cherubijnen tusschen God en deze aarde. Ook die wereld zelf toch is zondig. De aarde zelf draagt den vloek en is onheilig geworden. Waar dus, gelijk in Psalm 18, God gezegd wordt tot de aarde neder te dalen, daar treden dezelfde Cherubijnen op, om het onheilge dezer aarde van het heilige af te wenden. Het heet daar, dat God over op een Cherub, en dat donkerheid in het uitspansel, als teeken van zijn heiligen toorn, onder zijn voeten was. Een voorstelling die we terug zien keeren bij Ezechiël, waar God de Heere tot zijn volk en tot den geestelijken tempel weerkert, maar, evenals in Psalm 18:11, rijdende op een Cherub, of, gelijk het in Ezechiël ook heet, varende op Cherubs of Cherubijnen. Ook deze voorstelling is geboren uit de afbeelding in den Tabernakel. Schuiven toch de Cherubijnen door hun breede slagvleugelen tusschen hun God en het Verzoendeksel in, dan ontstaat de voorstelling, dat beneden de Arke met het Verzoendeksel staat, dat daarover de Cherubijnen hun vleugelen uitspreiden, en dat boven die vleugelen God de Heere is, als werd zijn heilige tegenwoordigheid door de Cherubijneuvleugelen gedragen. Dit is natuurlijk niet zoo bedoeld, alsof de Cherubijnen God behulpzaam zouden wezen, noch ook alsof Hij, de Heere, door de Cherubijnen moest gedragen en vervoerd worden. Al zulk denkbeeld toch is met de majesteit en de alomtegenwoordigheid Gods volstrekt onverenigbaar. Het blijft alleen, dat God de Heere in deze Cherubijnen meer bijzonder de uitstraling van zijn Majesteit en almacht heeft doen werken, en dat nu deze Cherubijnen zich voor het schepsel schuiven, zoodra en zoo dikwijls als het schepsel door zijn zondigen aard, aan de heerlijkheid Gods afbreuk dreigt te doen.

Het is daarom verkeerd, indien men de Cherubijnen uitsluitend als de dragers van de majesteit en van de macht Gods voorstelt. Ze zijn welterdege, zelfs nu nog, ook de schutstrawanten van Gods heiligheid. Als zoodanig betrekken ze de wach bij den ingang van het Paradijs overdeelden ze met hun vleugelen het Verzoendeksel; en stellen ze zich tusschen God en het aardrijk, zoodra de Heere, gelijk in Psalm 18 en bij Ezechiël, tot deze zondige aarde nederdaalt. Eerst in de Openbaringen van Johannes nemen ze hun standplaats in de hemelen in, als de vier Dieren, en dat wel naast de vier en twintig Ouderlingen, als vertegenwoordigers der gezaligde menscheit. Dit is daaruit te verklaren, dat na Golgotha de vloek is weggenomen, en de verzoening, niet enkel symbolisch, maar in werkelijkheid volbracht is. Van die ure af is er dus geen onheilgeheid meer af te weren, en omringen ze den Troon des Eeuwigen, als zijn trawanten. En wat eindelijk hun voorstelling bij Ezechiël en in de Openbaringen als Dieren betreft, zoo zij opgemerkt, dat ook bij de offeranden in den tempel de dieren voorkomen, als onzondige wezens, en daarom in de plaats van den zondigen mensch op het altaar gaan, om in de onschuld van het dier de onschuld van het heilig Godslam af te beelden. In die voorstelling van de Cherubijnen als Dieren ligt dus wel terdege ook een zinspeling op hun afgescheidenheid van de zonde, gelijk dit bij de trawanten van Gods heiligheid paste. Toch is hiermede niet alles gezegd. Immers de dieren hebben in Gods schepping ook de eigenaardige betekenis van die creaturen, waarin de majesteit en de macht Gods meer nog dan in den mensch tot openbaring komt. Men behoeft er den leeuw slechts op aan te zien, om er zich zelf wat majesteit en kracht aanbelangt klein bij te gevoelen. En wij nu Gods almacht zijn heiligheid beschut, zoo was het natuurlijk dat ook in de trawanten van Gods heiligheid zijn majesteit moest uitschitteren.

Nog een kort woord zij hierna toegevoegd over de Serafinen, die niet met de Cherubijnen één zijn, want in Jesaja 37:16 komen ook de Cherubs voor. Toch staan ze in meer dan één opzicht met hen op één lijn. Ook zij verschijnen in menschengestalte, en niet zes vleugelen overdekt. Maar beider ambt en roeping is verscheiden. De Serafinen toch breiden hun vleugelen niet uit om het zondige van God af te weren, maar om zichzelf te dekken en te zweven, en hun eigenlijke officie is het altaar der verzoening te bedienen. Een Serafin daalt neder, neemt een kool van het altaar, en brandt van Jesaja's lippen de zonde uit. De naam Seraf beduidt dan ook: een engel die uitbrandt. Ook zij staan dus als trawanten van Gods heiligheid tegen de zonde over, maar terwijl de Cherubijnen alleen de zonde afwelen, branden zij die uit, en brengen alzoo de verzoening teweeg. De Cherubijnen symboliseeren meer de Wet, de Serafinen meer de Genade, terwijl beider innerlijk leven uitgaat in het: »Heilig, heilig, heilig is de Heere der heerschers».

En wat nu de Raderen bij Ezechiël in hoofdstuk één aanbelangt, zoo hebben de Rabbinen van deze Raderen, die in het Hebrueesch Ophanim heeten, een apart soort engelen gemaakt. Edoch ten onrechte. Dat toch de Cherubijnen bij Ezechiël verschijnen als hebbende om zich vliegende raderen, die zich naar alle zijden heenbewegen, duidt niet anders aan, dan dat diezelfde Jehova, die in Israel zich oploopt en in Salomo's Tempel de plaatselijke ruste had, in de nieuwe beedeling de God aller volken en natien zou zijn, die, op zijn Cherubijnen neerdaalende, zich naar de vier kanten der aarde zou toebeewegen. Ook die raderen zijn hier dus zinbeëdig te verstaan. Ze duiden aan, dat God de Heere de plaatselijke ruste verlaat, om zich op zijn Cherubijnen, naar alle hemelstreek toe te bewegen, en alle natie en alle volk te zegenen met zijn heil.

## „Och, of mijn verdriet recht gewogen wierd!”

Och, of mijn verdriet recht gewogen wierd, en men mijne ellende samen in eens weegschaal opheft!

Job 6:2.

Treurenden te troosten is een heilige, maar niet minder een menselijke kunst, en die slechts zeer enkele menschen verstaan.

We spreken nu natuurlijk van het geval, dat er een man of vrouw is, die niet in schijn of voor der menschen oog, maar wezenlijk treuren; treuren uit een wond die bloedt in hun hart; en ook dat die treurenden wezenlijk getroost worden, en, dank zij uw vertroosting, nu minder pijn hebben.

Ook moet ge bij het vertroosten van wie treuren volstrekt niet alleen aan rouwdragenden denken; want het zieleverdriet over het verlies van wie God ons ontnam, kan soms wel diep vlijmen, maar toch, ook buiten sterfbed en graf, wordt er soms zoo bang in de ziel geworfeld, dat de gemeene rouw er niet bij haalt.

Jesus weende bij Lazarus' graf; maar wat waten de tranen van Jerusaleem vergeleken bij zijn weenen over Jerusaleem, meer nog bij zijn weenen in Gethsemane.

En zoo is het in ons gewone leven ook.

Menig vader of moeder heeft veel snijdender verdriet bij het leven van een afgevoerd kind geleden, dan bij het afsterven van een lieveling, die in de liefde Christi wegstierd.

Het treuren bij het sterfbed en op het graf onzer dierbaren komt plotseling, is voor een oogenblik meer overweldigend, draagt soms een meer hartstochtelijk karakter. Maar het is juist daarom meest een acute smart, een smart, hoewel die wel niet zee, maar in dien bitteren vorm toch afgaat. En ook, bij rouw door verlies hebt ge niets te overbergen, schikt zich een oogenblik heel het leven in uw kring naar uw rouw, en is de deelneming in uw droefheid niet te veel, dan dat ge u verlaten zoudt gevoelen.

We onderschatten daarom het treuren over den dood niet.

Slechts protesteeren we tegen de onnadenkendheid der oppervlakkigen, die bij treuring en vertroosting bijna aan niets anders dan aan dood en graf plegen te denken, en geen oog hebben, laat ons dan zeggen, voor die minstens een diepe smart, die in het leven door het leven vlijmt.

Tegen hen, die Golgotha verstaan, maar Gethsemane niet begrijpen.

Die met Jesus hadden kunnen weenen, toen hij bij Lazarus' graf stond, maar zijn weenen over Jerusaleem niet recht kunnen indenken.

En toch zijn deuziken daarom nog niet de ongewoonsten onder de kinderen der menschen. Of was het niet Jacobus; veel meer nog, was het niet Petrus; ja, wat nog sterker spreekt, was het niet een Johannes, die, terwijl Jesus zijn bittersten beker ledigde, het verzoenen miste om met hem te lijden, zoodat niet zij, maar een engel hem vertrooste, terwijl zij wegzonken in den slaap?

Van nog andere drie vrienden, die, waar ze troosten moesten, voor de heilige kunst van het troosten onbekwaam bleken, meldt ons de Heilige Schrift, naast Petrus, Jacobus en Johannes, bij Jesus, staan Elifaz, Bildad, en Zophar bij Job.

Ook zij zijn bestraft, gelijk de discipelen door Jesus bestraft werden. Job heeft voor hen het offer der verzoening opgedragen, gelijk Jesus op Golgotha ook de zonde der zijnen in Gethsemane heeft verzoend.

Want niet kunnen troosten is in liefde te kort schieten, en hoe zou een tekort in liefde ooit zonder zonde zijn.

Al is het toch zoo, dat ge op dat bepaalde oogenblik, zelfs met het iuterste uwer liefde, geen troost zoudt kunnen aanbrengen, dan ligt het toch aan een tekort van uw liefde in het verleden. Dat ge niet kent, wie ge kennen moest, dat ge niet hebt ingeleefd in een leven, dat u gemeenzaam moest zijn. Dat ge verzuimd hebt tijds de sneeuw op te ruimen, die u thans den toegang tot dat treurend hart verspert.

Jobs vrienden waren oprecht in hun doen. Liefde dreef hen. Job in zijn lijden te troosten was het eenig en wezenlijk doel van hun komst. Ge moet dien Elifaz, dien Bildad en dien Zophar volstrekt niet op één lijn stellen met die onaanvaardelijke lieden, die alleen welstaanshalve aan het sterfhuus condoleeren gaan. Uit plichtpleging. Om er geweest te zijn. Wijl ze het fatsoenshalve niet laten kunnen. Tot aan de deur met een lachend gezicht keuvelend over onverschillige dingen; dan even als het binnenkomt een ernstige ploof op het gelaat; en zoo de deur niet weer achter zich, of en die dood en die rouw zijn vergeeten.

Neen, deze mannen hadden er een verre reis voor gemaakt. Ze waren diep in hun ziel door hetgeen Job overkomen was geroerd. Een week lang zelfs hadden ze van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, in storme smart, bij Job neergezeten, om met hem te treuren. En eerst toen die zeven dagen voorbij waren, lieven ze hun troostrede aan.

Ge hebt u dus wel te wachten, dat ge op die vrienden van Job niet uit de hoogte neerziet. Heel wat personen toch die ook in Christelijke kringen uit condoleeren gaan, worden door de condoleantie derde vrienden van Job beschamaad.

Ze feilden, o, gewiselijk. Hun troost trof geen doel. Ze hebben Jobs lijden eer verzaard dan verlicht.

Maar ze feilden, niet omdat het hun geen ernst was, doch enkel wijl hun liefste tekort schoot, om in Jobs zielstemming te kunnen indringen.

Ze hadden wel een oog voor allerlei wonden die hem geslagen was, maar niet voor de diepste wonden, die in het verborgen zijner ziel knaagde.

En dat is het wat, na het aanhooren van Elifaz' woord, Job deed uitroepen: »Uw troost is als lichte spijze (vs. 7), als het wit van een ei zonder dooier (vs. 6). Och, of mijn verdriet recht gewogen wierd!»

Toen Job: op zijn aschhoop zat, kwam onder meer de kreet over zijn lippen: »Ben ik van steen, is mijn vleesch van staal?»

Granietsteen en staal houden het uit, hoe telkens de slag van den hamer er ook op neerkomt. Maar zoo is een mensch noch naar het lichaam noch naar de ziel. Als er geen einde aan de slagen komt, breekt ten leste zijn hart, en zijn vleesch berwijkt.

En nu was er zeer zeker staal in Jobs hart, en in Jobs geloof.

Hij, nog voor korte dagen de schatrijke man en de gelukkige vader, en de geëerde dienaar van Jehova van rondom, verloor al zijn goed,

al zijn kinderen, en zat daar als een worm en geen man meer, met een afzichtelijk gelaat neer op den aschhoop, terwijl zijn vrouw, de eenige die hem overleefde, hem nog tergeefde.

En toch, dat alles doorstond hij met een geestkracht en geloofsmoed, die onze bewondering wekken.

Maar toen was zijn kracht aan haar einde. Job kon niet meer. De overspanning wekte een smartelijke reactie van geloofsgemis, en toen kwam er een vervloeking, een vervloeking van den dag zijner geboorte over zijn lippen. Waarom, waarom, zoo klaagde hij bitterlijk, ben ik niet gestorven van de baarmoeder af?

Immers, het verlies van zijn goed, en het verlies van zijn kinderen, en de ondraaglijke pijn, en het tergen van zijn vrouw, waren nog zijn bangste lijdens niet; en nog dieper dan dit alles, griefde het Job zoo diep in de ziel, dat zijn God, de God zijns vertrouwens, en op wien al zijn hope had gestaan, zoo met hem deed, en dat zoo voor aller oog zijn God hem beschaamde.

Job was als lijder besteld om voorbeeld van den Man van smarte te zijn, en daarom doorvlijnde ook zijn ziel de smart, waaraan Jesus woorden gaf, toen hij klaagde: »Mijn God, mijn God, waarom hebt gij mij verlaten?»

En daarvan nu verstonden Elifaz, en Bildad en Zophar zoo niets.

Ze zochten een oplossing, maar waanden geen andere oplossing te kunnen vinden, dan dat Job heimelijk een misdaad moest hebben begaan, of een moord op zijn geweten moest hebben.

Van het lijden van een menschenkind om de eere Gods tegenover Satan te redden, verstonden ze zelfs de profetische sprake niet.

Zij dachten aan pijnen der conscientie, en Job leed onder »de pijnen des Almachters, die als varig venijn in zijn ziel droegen».

En daarom wakt de beker der vertroosting die ze hem bodden, niets dan walging in zijn ziel. Ze vernedden hem. Ze verwaren zijn lijden nog. En tegen hun troostrede in, kermt de man die bijna omkomt: »Och, dat mijn verdriet recht gewogen wierd!»

En zoo is het nog op aarde. Ook onder de kinderen Gods.

Gelijk een Job en David den diepen zin van Gethsemane en Golgotha voorafschaduwde, zoo werpt het kruis ook nu nog zijn diepe slag-schaduw over zoo menig hart en over zoo veler leven.

Een met hem lijden, opdat we met hem verheerlijkt worden.

Maar dat zielijsdijden gaat te diep, dan dat de wereld er een oog voor zou hebben, en het is een zeer bijzondere genade, zoo God de Heere u althans een vriend of één vriendin geeft, wier inlevende en meellevende liefde die diepste wonden uwer ziel tot op den bodem peilt.

Verdriet niet over verlies van geld of goed; niet over teleurstelling in uw levenloof; noch ook over krankheid, die u naloop; maar verdriet over uw eigen persoon, dat ge, o, bij God, zoo gaarne anders woudt zijn. En u zelfden toch altoos weer terugvindt zooda ge niet moogt zijn.

Verdriet over de uwen, om allerlei smarten die hen omstrikken, zonder dat het u gelukt die strikken te ontwarren. Zielsverdriet over het tekenen weer inanken van de zake Gods, en het gedurig triumpfeeren van de zake der wereld. Ook demonische machten, die door koude vorst in een nacht zooveel stekken van teer gewas dat welgkrijp, doen wegterven. Verdriet over de uitwijping van de kerke Gods en de breuke van zijn Sion. Verdriet over bittere miskenning van uw streven op bedoelen. Over een trouwen vriend, die in de ure van de beslissing, ter zijde afwijkt als een bedrieglijke beek. Over den nood der tijden. Over de wolken die van boven dreigen en de toekomst van uw land en volk zoo donker tinten. Over het dof geluid uit de diepte, dat u den bodem doet wantrouwen waarop ge gaat. En voorts, bij dat alles en boven dat alles nog, uw verdriet over de bange raadselen waarin ge geluig voor uw God komt te staan. Dat ge wilt gelooven, maar niet kunt gelooven, en er getrokken en gerukt wordt tot aan de verborgenste zenuw uwer ziel.

En dan merken wie om ons zijn dat wel. Ze zien aan de uitdrukking van uw oog dat er iets aan hapert. Ze zien een pijniging in u, en verstaan wel dat ge verdriet hebt, en ook willen ze u wel ontlasten en vertroosten. Maar ze kunnen het niet, omdat ze den weedom uwa herten niet verstaan en niet begrijpen.

En dat is dan zoo dubbel weerd.

Want dan bezwaren die lieve menschen u nog met allerlei boetspredikatie en strafrede, en overstelpen u met schijntroost, en onthalen u, zooda Job zegt, op de laffe spijze van hun ziel-looze taal; en inmiddels blijft het kermen in uw ziel, en alle morgen is de plage nieuw, die ge in den slaap van u hardt afgeschud.

O, Als er dan maar één was, die uw verdriet verstand, en die het in een redde weegschaal kon afwegen. Reeds dat zou u zoo zilver-troostend aandoen.

En daarom gunt uw God u het bezit van zulk een hart in eens menschen boezem, o, dank, dank dan uw Vader die in de hemelen is, want die genadegifte is van zoo onuitspreklijke waardij.

Maar wordt ook dat u onthouden, buig dan nog uw ziel niet neder, en val niet als Job in vervloeking neer.

Immers uw Heiland leeft, en zijn oog peilt elke wonde, en nooit bezweek nog eens menschen hart onder zielsverdriet, als het aan Jesus zich gewend had, en de brandende lippen afkoelde aan den beker zijner Goddelijke, maar toch ook zoo menscheitlijke vertroosting.

Amsterdam, 22 Februari 1895.

## Geestelijke dorheid

### III. (Slot).

Geestelijke dorheid gaat niet in geestelijke sappigheid over dan door een krachtiger openbaring van de werking des Heiligen Geestes.

Toch wane niemand, dat deze krachtiger werking des Geestes onder 's Heeren volk aan wilkeur hangt, alsof God de Heilige Geest uit zucht naar afwisseling, als we ons zoo met allen eerbied mogen uitdrukken, nu eens tot zijn volk naderen, en zich dan weer van zijn volk zou terugtrekken.

De drang des Heiligen Geestes is altoos naar het volk des Heeren uitgaande, en de verandering van zijn werking komt nooit anders dan van onze zijde.

Bij deze verhoudingen onderscheide men intusschen wel tusschen de gewone en de buitengewone veranderingen.

De gewone veranderingen bestaan in de algemeene zondigheid van onze aardse

existentie, die, in verband met ons beperkt creatuurlijk leven, ook op dit heilig terrein na elke actie zekere reactie doet geboren worden.

Is nu een tijdlang door bijzondere prikkels van den strijd met de wereld de doorbreking van den Heiligen Geest een buitengewoon krachtige geweest, dan overspant dit het volk des Heeren, het leeft dan een tijdlang boven zijn geestelijke kracht, en deze overspanning heeft ten gevolge, dat er aauwouds een tijd van betrekkelijke inwerking op volgt.

Dit is zoo in het leven van Gods volk, en het is evenzoo in ons persoonlijk leven.

Een aangrijpende gebeurtenis in ons familieleven, de lezing van een indrukwekkend geschrift, de ontmoeting van een man die ons geestelijk biologieert, een bittere zielsangst, nood en rouw kan ons tijdelijk in hoogte mate ontvankelijk maken voor den Geest der genade en der geboden. Dan leven we een tijdlang hoog. Alles in ons uit een verheven stemming. De verzoeker heeft geen vat meer op ons hart. En onze zielsgemeenschap met den Eeuwige is rijk en teeder.

Maar dat duurt niet. De overspanning put onze kracht uit. Verslapping volgt, en het droef gevoel bekruipt ons, dat we weer van de bergen van Gods heiligheid in de vlakke des levens zijn afgedaald.

Dit noemden ons vaders het geestelijk oversommen en overwinteren, en deze afwisseling in ons geestelijk leven duurt nog altoos onder Gods kinderen voort.

Maar er zijn ook buitengewone veranderingen van het werk des Geestes, waarop niet ernstig genoeg kan worden gelet.

Die buitengewone veranderingen, die den Heiligen Geest beletten door te dringen, kunnen allereerst bestaan in een pertinente zonde van een exceptioneel karakter.

Zulk een zonde kan, zoo ze in den kring waarin we leven, geduld of vergoelikt wordt, zelfs een Achans zonde voor heel dien kring worden.

Doch naast deze pertinente zonde staan andere veranderingen.

Er kan zijn, en er is maar al te dikwijls, het heerschen van een verkeerd geest, doordien we, hoe ongemerkt ook, van de waarheid Gods afdoelen, of ook levensansan in onze huisgezinnen, of in onzen kring aanmoedigen, die met de vrome, stille levensansan van onze vaders in strijd zijn.

Er kan zijn een onwillig bij ons kinderen van wereldschen zin, die we wel weten dat we bestrijden moeten, maar die we uit zwakheid gaan laten.

Er kan zijn een geest van twist en drift en hartstochtelijkheid, die den toorn opwekt, en de liefde bant.

Er kan zijn de sterk hechten aan het aardse goed, gepaard met een onderschatting van het goed van geestelijke waardij.

Ook kan er zijn een laten varen van Gods kerk, een kuig zijn in het wleedoen, een gierig geven, een leggen van den last op andere schouders opdat ons het geld niet ontga.

Ja zelfs kan er zijn een roepen om den Geest, onderwijl men den Geest van het Woord scheidt, in mystieke ongehoorzaamheid vervalt, en, om licht roepende, het licht dat ons geschonken is, veronachtzaamt of versmaadt.

Alle deze kwaden nu hebben geestelijke verduisteringen ten gevolge. Niet als straf, want boetende straf voor de zonde kent Gods kind niet, hij kent enkel kastijding. Maar alle deze kwaden zijn beletelen voor den Geest. Evenals dikke mist het licht der zon belet door te breken, evenzoo belet deze geestelijke mist de doorbreking van den Geest des Heeren.

Hij dringt dan wel op u aan, maar kan u niet bereiken.

Hij is wel nabij u, maar moet toch van verre blijven.

Reeds hieruit ziet ge, dat het genesmiddel tegen geestelijke dorheid volstrekt niet hoofdzakelijk, en althans niet uitsluitend, in een methoudischen revival ligt.

Ook dien weg kan men wel uitgaan.

Keer op keer biduren houden; roerend elkaar toespreken; op het gevoel werken; de conscientie doen trillen; en alzoo in hooger stemming brengen.

Maar al deze opwekking werkt te zeer op het gevoel. Ze gaat daardoor niet diep. Ze bevochtigt den wortel des levens niet.

Ze doet een glans flikkeren voor een oogenblik, maar om u straks in te banger duisternis achter te laten.

Iets wat niet gezegd wordt, om zulk een opzettelijke poging geheel af te snijden, maar om ze te heiligen.

Vrucht toch kan zulk een poging alleen dragen zoo ze van persoonlijke wederbekeering uitgaat, en zich in stilte aansluit aan gelijke persoonlijke hernieuwde bekeering van anderen.

Just dan echter zal ze elke opwinding mijden, uit vreeze van schijn voor wezen aan te zien.

Ze zal niet in drukte en veelbezigheid, noch het meest in het buitengewone, heil zoeken, maar wandelen in haar eenvoudige en oprechtigheid.

En veel minder nog zal ze het één en al willen zijn.

Hoofzaak toch zal dan altoos zijn en blijven het terugkeren van den zondaar tot de wet Gods, van eigen dwaallicht tot het Getuigenis, van wereldsche practijk tot den ernst der vaders.

Niet buiten Gods kerk, maar in Gods kerk, zal ze pogen op te waken, en hoe minder opzien ze baart en opspraak verwekt, hoe dieper ze gaan zal en hoe inniger en duurzamer ze zal werken.

Ze zal daarom ook wel op bekeering van nog onbekeerden, en op toetreding van wie nog van verre staan, dringen, maar ook hierbij zal ze geen kracht in het elatante zoeken.

De bekeering van een dronkaard is niets heiliger dan de stille toebereiding van een kind,

dat in heiligen zin door vrome ouders is opgevoed.

De wereld moge dat sprekender vinden, Gods kind oordeelt zoo niet.

Wel roemt hij de genade Gods, die ook zulk een man niet verwerpt, maar zoekt. Edoch hij treurt er over, dat in onze Christelijke wereld zulke ergernissen nog voorkomen, en hij ergert zich aan het gebrek der Christelijken opvoeding, die zulke buitensporigheden mogelijk laat.

Veel hooger staat daarom in zijn schatting die stille, altoos voortgaande genade Gods, die van de wieg af, heel de kinderejaren door, het nog onbekeerde kind in toom hield, en het te zijner tijd doet doorbreken tot het volle licht der waarheid.

Daaratengeen moet het doorbreken tot volle verzekerdheid van kinderen Gods, die nog angstig en aarzelen aan hun eigen staat twijfelden, zeer zeker de vrucht van elke geestelijke opwekking zijn.

De zielsellende dezer geestelijke twijelaars gaat alle beschrijving te boven, en aan die ellende staat de gemeente mede schuldig, of doordien ze de dwaling voedt, of doordien het peil des levens in haar midden op vriespunt daalde.

Zoo heeft men het dan ook in de dagen onzer vaders niet gekend.

Destijds blonk er een vaste, diepgewortelde verzekerdheid, die wist uitverloren te zijn, en aan die zekerheid der verzekering moed en verkracht ten leuen ontleende.

Een stam die vastgevoerd staat, wordt door den wind niet her- en derwaarts geslingerd, en wie een boom derwijs schudden ziet, weet dat de wortel niet deugt.

Moge daarom ook met het oog op deze geslenderde en tobende zielen weer die kracht in de prediking en die ernst in het leven onzer kerken varen, dat de slapheid voor vastheid wijke, en het »wijf weten dat we uit den dood overgegaan zijn in het leven» de juichtaal op veler lippen worde.

Wat we zoo yurig wenschten, en van den Heere onzen God afmeekten, het is geen plotseling hoog opstuwen van de golven des levens, zooda dat alleen door harden oorlog en vreeselijke volksramp, of door kunstmatige prikkeling van het gevoel mogelijk is; maar wel dat langzaam stijgen van de wateren des geestelijken levens, waardoor slijkbank na slijkbank onzichtbaar wordt gemaakt, het moeras in stroomenden vliet wordt omgezet, en de algemeene levens-ton in de gemeente een ernstiger en gewijder karakter erlangt.

Just daartoe echter komt men niet door eendeloos over geestelijke dorheid te klagen, maar wel door van den stam van ons eigen leven het verdorde blad af te schudden, het schadelijke insect uit te branden, en zoo, van eigen persoon en eigen huis uit, de verheffing des levens te begeren.

Wie dit nalaat, diens klacht is niet gemeend.

Of ook waar zijn klacht over geestelijke dorheid gemeend was, daar blijkt hij de ordianantie Gods soms niet te verstaan, die immers ook in het rijk der natuur den winter in de lente overleidt, niet door wolkbreuk en aardbeving, maar door liet allengskens inbrengen van de koesterende warmte, die van zijn zon aan het firmament uitgaat.

## Voorzichtig.

Naar het ons voorkomt, zou het goed zijn, indien de publieke bespreking van het geschied, dat in den boezem der Vereeniging voor de Vrije Universiteit rees, vooraans verder kon rusten.

Natuurlijk, ons Calvinistisch publiek zag liefst op staanden voet zijn ongerustheid weggenomen en zou de beslissing liever nog deze week dan de volgende hebben. En nu deze niet zoo spoedig komt, en we voegen er bij, niet zoo spoedig kon komen, neemt de bekommerning toe en ontstaat er geprikkeldheid.

Dit was in de stukken van de heeren Sikkela, Lohman, Hovy en Schot reeds merkbaar.

Dat we een kanne olie op deze wateren pogen uit te gieten, is dus allerminst om de publieke discussie te smoren.

Te harer tijd komt ze vanzelf weer aan de orde.

Maar nu Curatoren eenmaal van de zaak gesuisseerd zijn, en over en weer ter eerste instantie gepleit is, kon het o. i. de goede zaak bevorderen, zoo er opschorting van publieke bespreking kwam, en de verdere loop der zaak, althans zekeren tijd lang, werd afgewacht.

Men versta ons wel.

Een geschied gelijk thans rees is op zichzelf niet onnatuurlijk. Juist waar men, als Universiteit, een vast beginsel belijdt en uit dit beginsel wil leven, is verschil over de betekenis en de toepassing van zulk een beginsel niet alleen denkbaar, maar kan tot op zekere hoogte zelfs niet uitblijven.

Just daarom echter is het steeds eisch, dat zulk een geschied met manliken ernst, maar ook met wederzijdsche waardeering, en met voorzichtige waardigheid worde uitgestreden.

Vooral de vraag, of het Staatsrecht aan onze Universiteit geheel en uitsluitend, op den grondslag der Gereformeerde beginselen wordt opgebouwd, is, dit spreekt vanzelf, van het hoogste gewicht, en het is ten volle begrijpelijk, dat ook de Leden der Vereeniging zich vooral voor deze vraag interesseeren.

Dit mogen ze niet alleen doen, maar het is zelfs hun plicht.

Intusschen vergete men niet, dat de Leden zelven tusschen zich en de Hoogleraren het College van Directeuren hebben geplaatst; en dat Directeuren, op last der Leden, in het bijzonder het College van Curatoren met het toezicht op het Universitaire onderwijs belast hebben.

In de eerste plaats dient derhalve een

geschied, te word  
Colleges  
de Direc  
Hierbi  
Verget  
Rechtsw  
Staatsre  
veel die  
dan de s  
beginsel  
Het z  
deren zij  
dat onde  
zijn aan  
nog twee  
met de  
stuk ger  
Acht  
een omv  
Inmidd  
leeraar  
Art. 2  
toch zo  
neergeleg  
oordeeld  
Dit is  
Onze  
standpun  
zichzelv  
deelen h  
waacht b  
Maar  
toch lan  
lost, en  
blijven l  
zoek der  
ming zou  
Bij era  
en wie  
licht ook  
voor ons  
Eerst  
metterda  
staat, en  
bestaan,  
Op ha  
natuurlijk  
niets toeg  
te buigen  
Dit bej  
Gods.  
Maar  
duidelijk  
beginsel  
derwijs a  
is een ze  
Gunne m  
voor dit  
de Jaarve  
men van  
der op,  
of dat he  
was, of e  
in de k  
kort sch  
Daaron  
ding het  
ven doen  
voor dage  
ting niet

De red  
het hoof  
vrijheid

Wat z  
dan dat  
in een z  
den? Zij  
Gereforme  
de Univer  
baar begi  
derzoek.  
voor hen  
kortom »  
aan niet g  
Geheel  
bare Unive  
die geloof  
ons liever  
deze pers  
hebben g  
onderwijs  
den, of wil  
in hun o  
der Vrije  
een vasten  
schap, voo  
leden, heil  
Zij bepal  
in zijn v  
meer en  
die ooit  
Zij geloof  
mannen all

Klem  
Ligt he  
het einde  
beginslig  
Brengr  
ders dan  
en begint  
synthetis  
En ver  
Hand. he  
len niet z  
den denke  
schap geb  
En indi  
dan op i  
van het h  
het



de ouders is op-  
tender vinden,  
Gods, die ook  
t, maar zoekt  
n onze Christe-  
og voorkomen,  
brek der Chris-  
buitensporig-  
in zijn schat-  
gaande genade  
eel de kinder-  
de kind in  
tijd doet door-  
waarheid.  
reken tot volle  
Gods, die nog  
n eigen staat  
ucht van elke  
atelijke twijfe-  
boven, en aan  
mede schuldig,  
oed, of door-  
aar midden op  
ik in de dagen  
te, diepgewor-  
utverloren in  
der verliesing  
n ontlemde,  
d staat, wordt  
derwaards ge-  
wrijs schudden  
deugt.  
t oog op deze  
len weer die  
e ernst in het  
at de slapheid  
twijf weten dat  
in zijn in het  
lippen worde,  
en, en van den  
a, het is geen  
an de golven  
n door harden  
n, of door kunst-  
voel mogelijk  
stijgen van de  
vens, waardoor  
aar wordt ge-  
omenden vliet  
meene levens-  
stiger en gewij-  
men niet door  
heid te klagen,  
van ons eigen  
te schudden,  
anden, en zoo,  
huis uit, de  
eren.  
cht is niet ge-  
ver geestelijke  
ijkt hij de ordi-  
an, die immers  
ster in de lente  
en aardbeving,  
inbrengen van  
van zijn zon

geschil, als nu opkwam, door deze Colleges te worden behandeld, en, eerst waar deze Colleges in gebreke bleven, zouden de Leden de Directeuren interpellereen moeten.

Hierbij overhaaste men intusschen niet. Vergeet niet, dat de afleiding van de Rechtswetenschap, en met name van het Staatsrecht, uit de Gereformeerde beginselen, veel dieper en omvangrijker studie eischt, dan de afleiding der Theologie uit dezelfde beginselen.

Het zou alzoo volstrekt niet te verwonderen zijn, bijaldien de Hoogleraar, met dat onderwijs belast, in de jaren die sinds zijn aanstelling in 1884 verliepen, en die nog twee jaren werden afgebroken, nog niet met de oplossing van dit moeilijk vraagstuk gereed was.

Acht jaar is wel veel, maar voor zulk een omvangrijke studie toch nog kort.

Inmiddels weet men nu, dat deze Hoogleraar zelf acht, dat zijn onderwijs aan Art. 2 der Statuten conform is. Anders toch zou hij sinds lang een taak hebben neergelegd, die hij, onder dit verband, oordeelde niet meer te kunnen vervullen.

Dit is nu zeker niet genoeg.

Onze Universiteit huldigt niet het *ethische* standpunt, dat elk Hoogleraar hierin voor zichzelf te oordeelen heeft. Die te oordeelen hebben zijn degenen, aan wie de wach bij Art. 2 is aanbevolen.

Maar in elk geval moet dit geschil dan toch langs den *weg der beginselen* opgelost, en wie zou niet met ons de hopen blijven koesteren, dat een ernstig onderzoek der beginselen alsnog tot overeenstemming zou kunnen leiden?

Bij ernstig onderzoek komt *meerder licht* en wie zal zeggen, dat bij dat meerder licht ook de beginselen niet duidelijker, voor ons allen zullen uitkomen?

Eerst dan kan, dunkt ons, blijken, of er metterdaad *afwijking* en *tegenstelling* bestaat, en of deze, zoo ze mocht blijken te bestaan, wordt *volgehouden*.

Op haar beginsel moet onze Universiteit natuurlijk *overbiddelijk* staan. Daarop mag niets toegegeven. Daarvoor hebben we allen te buigen.

Dit beginsel belijden we als de *waarheid* Gods.

Maar eer zij die te oordeelen hebben, duidelijk weten, en wat ten deze eisch van het beginsel is, en in hoeverre het gegeven onderwijs aan dien eisch al dan niet voldoet, is een zeer uitgebreid onderzoek noodig.

Ginne men daarom hun, wien zulks aangaat, voor dit ernstig onderzoek, althans tot aan de jaarvergadering, den noodigen tijd, en trede men van de zijde der Leden eerst dan nader op, indien onverhoopt blijken mocht, of dat het geschil voor bijlegging onvatbaar was, of dat de ten deze gestelde machten in de ernstige opvatting van haar taak te kort schoten.

Daarom deden ook wij dusver tot dit geding het zwijgen, en we hopen dit te blijven doen, zolang de o. i. *onmisbare periode* voor *degelijk onderzoek* en gereede *beslechting* niet is afgelopen.

**Beginnel.**

De redactie van het *Hand.* antwoordt op het hoofdpunt van ons betoog in zake de vrijheid der wetenschap dit:

Wat zullen wij hierop anders antwoorden, dan dat de heeren der Vrije Universiteit zich in een zeer benijdenswaardige positie bevinden? Zij zijn overtuigd, zij gelooven, dat de Gereformeerde grondslag der Vereeniging, welke de Universiteit heeft gesticht, ook een bruikbaar beginsel is van vrij wetenschappelijk onderzoek. Zij verheugen zich in dien band, die voor hen iets is, dat onwrikbaar vast staat, kortom «de waarheid», een heilige zaak waaraan niet getornd mag worden.

Geheel anders is de toestand aan de openbare Universiteiten. Daar is geen Hoogleraar die gelooft «de waarheid» te kennen, of laat ons liever zeggen, die — als hij het gelooft — deze persoonlijke mening tot grondslag wij hebben gesteld voor het geheele Universitair onderwijs en onderzoek. Die heeren zijn bescheiden, of wil men liever, zij zijn nog niet zoover in hun onderzoek gevorderd als hun collega's der Vrije Universiteit, dat zij reeds gelooven een vasten grondslag voor de geheele wetenschap, voor de kennis van het heelal, van verleden, heden en toekomst te hebben gevonden. Zij bepalen zich tot zoeken, onderzoeken, elk in zijn vak, en trachten aldus tot de waarheid meer en meer te naderen, zonder de pretentie die ooit geheel te zullen bereiken en grijpen. Zij gelooven daardoor als wetenschappelijke mannen alles te doen wat hun plicht is.

Klein dit antwoord?

Ligt het *beginsel* van uw wetenschap aan het einde van uw weg, of moet het bij het *begin* liggen?

Brengt analyse zonder meer tot iets anders dan tot kennis van feiten en gegevens, en begint de *wetenschap* niet eerst waar gesynthetisch te werk gaat?

En verwacht alzoo de redactie van het *Hand.* het onderzoek naar de verschijnselen niet met die andere werkzaamheid van den denkenden geest, waaruit alleen *wetenschap* geboren wordt?

En indien ja, berust heel dit antwoord dan op iets anders, dan op het schuiven van het begrip *onderzoek* in de plaats van het begrip *wetenschap*, begrippen die toch ook volgens de redactie van het *Hand.* wel zullen te onderscheiden zijn?

Wat voorts de redactie van het *Hand.* nogmaals opmerkt, dat de Hoogleraren aan een Universiteit, die van een vast beginsel uitgaat, dan toch onvrij zijn, is volstrekt onjuist.

Niemand immers wordt gedwongen als Hoogleraar bij zulk een stichting op te treden. Wie zulks doet, bewijst dat het beginsel van zulk een stichting *ook zijn* beginsel is. En hoe ter wereld kan men ooit onvrij zijn, als men studeert uit dat beginsel, dat naar zijn eigen overtuiging en belijdenis het ware is?

Is ook de vogel onvrij, omdat zijn vleu-

gelslag gebonden is aan het beginsel der zwaartekracht?

**School en Kerk.**

Naar aanleiding van ons artikel over het kerkelijk toezicht op de lagere school, ontvingen we tal van stukken, die nadere bespreking noodzakelijk maken.

Voorshands slechts dit.

Onder meer noemden we het optreden van kerkenraadsleden in het Schoolbestuur. Dit nu was allerminst als eisch gesteld, maar slechts als één der middelen aangegeven. En ook, bij zulk een regeling, zitten zulke kerkenraadsleden in het Schoolbestuur niet krachtens hun ambt, maar krachtens het statuut der Schoolvereeniging.

Ook over andere studien en artikelen uit ons blad zendt men ons schier dagelijks opmerkingen en vragen, die we zeer op prijs stellen, en waarvan we in den regel, ook ongezoekt, wel nota nemen.

Maar men verge niet van ons, noch dat we al zulke stukken plaatsen, noch dat we een ieder hoofd voor hoofd beantwoorden.

Daarvoor is ons blad te arm aan kolommen, en de tijd die ons, bij onze nog gebreken kracht voor correspondentie rest, te klein.

**Een jaweel.**

Naar aanleiding van onze laatste Mediatie zond men ons onderstaand vers toe, waarin dezelfde gedachte van het: «*Opdat men het in uwe hand geve*», in zoo gespiegeld en toch roerend teedere taal bezongen wordt. Het luidt als volgt:

LEUN STERK.

Kind, dat ik liefheb, leun op Mij, leun sterk, Laat meer het wicht der zorgen, die u kwelen, Mij voelen. 'K weet uw last, want kind, mijn werk, Mij maaksel, zijn de smarten, die u kwelen. Ik telde ze af, en heb met eigen hand, Die naar uw kracht en naar mijn hulp gewogen. Toen mijne hand ze u toezond uit den Hoogen, Sprak ik: «Ik zal als Helper bij hem zijn; Naarmate hij Mij deel geeft in zijn pijn, Zal ik, met hij, het wicht zijns kruises dragen.» Zoo wil ik u, mijn kind, als gij gelooft, Omsluiten met mijn arm. o! Leg uw hoofd Aan mijne borst, gij moogt stoumoedigheid vragen. Of zou mijn macht, die de eeuwen schiep en draagt, Verloren zijn, waar mijn onverkoorn klaagt? Kom immer meer en meer vertrouwend nader, Nooit kwannt gij nog zoo laag Mij nabij, Dat gij zoo één u hebt gevoeld met Mij, Als 'twenschen is van een u zoekend Vader. Leun sterker steeds. Hoe meer gij aan mijn school De smart betrouwt van uw zorgen nood, Hoe meer uw hart zelfs binnen u zal roemen; Te leunen op mijn God, is Hem, mijn Vader (noemen).

Is dit niet taal om den ellendigste zijn leed te doen vergeten? Is het niet een juweel?

**Een reisontmoeting.**

Aldus de titel van een boekje «*Voor vrouwen en meisjes*», dat, als overdruk uit de *Zuidholl. Kerkblode* bij Van der Lee te Voorburg het licht zag, en ter verspreiding in 50 exemplaren slechts drie gulden kost.

De. Sikkell noemde het een *primula veris*, een eerste lentebloesem. Op ons maakte het eer den indruk van een eersteling uit de pen van een schrijfster, die dusver haar lente ongebruikt had laten voorbijgaan, en het thans zelfs bij het naderen van den zomer met een enkel tuiltje wil afdoen.

Het stuk toch is te ernstig opgevat en te helder doorgedacht voor een eersten lentebloesem, en mist toch nog dat afgewerkte en voldongene, dat op rijper leeftijd als eisch mag gesteld.

Zoo worden er meer talenten in de Calvinistische vrouw begraven, en aldus aan de vrouw der wereld voor het spreiden van haar invloed het terrein vrijgelaten.

Metterdaad toch geeft dit kleine boekje het pleidooi voor een beginsel; een beginsel dat ver strekt; en dat niettemin grootelijks gevaar loopt ook onder onze Calvinistische vrouwelijke jeugd in het vergeetboek te geraken.

Zulk een pleidooi nu levert, gelijk hier, een vrouw anders dan wij, mannen, het zouden doen, en juist daarom op een wijze, die in de wereld den vrouw meer overtuiging kan wekken.

Dit beginsel is hier de zooveel beheerschende en zooveel zeggende eisch van het Calvinisme, dat de vrouw niet in het *buiten-gewone*, maar in het *gewone* huislijk leven haar roeping van Godswaard leere verstaan.

Calvinisme tegenover Methodisme, in geheel de levensopvatting der vrouwelijke existentie.

Jammer slechts, dat dit boekje zoo absoluut gesteld een *protestatio actui contraria* is, d. i. een geschrift dat tegen zijn eigen inhoud ingaat.

Immers het schrijven van zulk een boekje is volstrekt niet iets *gewoons*, maar voor een vrouw iets *buitengewoons*, en schijnt aldus onder het oordeel van het hier verdedigd beginsel te vallen.

Toch is dit niet zoo.

Ook het buitengewone kan eisch zijn en zijn recht hebben.

En dit recht bestond hier. Uit dit kleine boekje sprekt vastheid van overtuiging, kracht van doordenken, en gave der taal.

En terwijl nu deze gaven er blijken te zijn, geeft de schrijfster blijkbaar vrij laat haar eersteling; ze geeft als eersteling een heel, heel klein opstelletje; en op dat opstel zet ze nog zoo weinig kracht, dat het, forsch en goed begonnen, even schittert, maar in het slot met een epistel zonder gloed of glans als een nachtpijpje uitgaat.

En toch, wat viel er over dit uiterst belangrijk onderwerp, in even gezelligen trant,

als in het begin u aantrekt, niet nog oneindig meer te zeggen.

Waarlijk ons Calvinisme kan ook in de wereld der vrouw meer ingang te vinden, de veder der vrouw niet missen.

En aan dat Calvinisme geschiedt onrecht, als wie zóó schrijven kan, er zich zoo van afmaakt, en luchtigjesweg denkt, dat het nu met zoo'n toetast-stulje uit is.

KUYPER.

**Kerkelijke Deputaten.**

IX.

Op de vraag, of dag en uur van de kerkvisitatie Zondags tevorens aan de gemeente moet worden bekend gemaakt, geven we dus een bevestigend antwoord; in overeenstemming met de oude, bijna overal gevolgde, praktijk onzer kerken; en voorts inzonderheid op de volgende gronden:

a. Gelijk ieder wel zal toestemmen, is het bij uitnemendheid een eisch der Gereformeerde beginselen, dat de gemeente niet beschouwd worde als eene schare van onmondigen, die alle kerkelijke werkzaamheid en leiding en regeering geheel aan de kerkedienaren zou hebben over te laten, eenvoudig berustende in al wat door deze gedaan of ook niet gedaan wordt. Wel wordt gehandhaafd, tegenover het Independentisme en tegenover alle Doopersche richting, dat het niet de gezamenlijke gemeentelieden zijn, die de kerk te besturen hebben, maar dat daarvoor de opzieners hunne eigene roeping hebben; hunne ambts-taak, die hun door den Heere zelf is opgedragen, en die zij, onder verantwoordelijkheid aan Hem, desnoods tegenover de gemeente te vervullen hebben. Maar terzelfder tijd wordt gehandhaafd, tegenover Rome en tegenover alle daaraan verwante richting, dat die opzieners hunne ambts-taak toch alleenlijk hebben als organen van het lichaam der kerk; dat dit lichaam ook met het Hoofd in verband staat, niets door hunne tuschenkomst, maar rechtstreeks; en dat alle kerkelijke macht, die door Christus verleend is, in beginsel gegeven is aan dat lichaam zelf. Ook al moet die macht worden uitgeoefend door de hiertoe gestelde organen, alle andere leden hebben daarbij mede werkzaam te zijn. En die werkzaamheid is dan o. a. ook hierin gelegen, dat zij onderzoeken wat er uit Gods Woord voor het kerkelijk leven is af te leiden; dat zij alle kerkelijke handeling daaraan toetsen; en dat zij met betrekking tot de leiding der gemeente dus zelven beoordeelen, of die inderdaad met het Woord overeenstemt en aan hare stichting het meest bevorderlijk is. Dit nu wordt zeer zeker miskend, wanneer de geheele kerkvisitatie buiten hen omgaat. Het is dan, alsof die gemeente niets te zeggen heeft; alsof haar in kerkelijke zaken geen oordeel toekomt; alsof daarin alleen te rekenen is met degenen die in eenige kerkelijke bediening gesteld zijn. Juist de grondtrek en het beginsel van het clericalisme. In Germaansche kerken moet die vijand, die in ieder hart zijne bondgenooten heeft, altijd zooveel mogelijk worden tegengegaan. En bij de gemeente moet het besef worden levendig gehouden, dat zij mede verantwoordelijk is voor den gang van zaken; dat zij daarop niet alleen mag, maar ook moet toezien; en dat zij desverricht ook geroepen is, te dien aanzien handelend op te treden. Het is juist de formeele afkondiging van de kerkvisitatie, die haar ieder jaar aan dat alles herinnert; niet alleen met woorden, maar ook metterdaad, door het feit der bekendmaking zelf. En al schijnt het dan ook vaak, dat dit niets beteekent, doordat niemand opkomt of behoeft op te komen, de bekendmaking doet dan toch hare werking. Er ligt in, wat het recht en de plicht der gemeente is. Dat wordt daardoor telkens openlijk erkend, en ook telkens duidelijk aan haar-zelve voorgehouden.

b. Wanneer sprake is van critiek der gemeente over de kerkedienaren als zoodanig, dan kan veilig gezegd worden dat die niet slechts mag, en zelfs moet geëoefend worden, maar ook, dat dit werkelijk geschiedt. Echter lang niet altijd op de rechte wijze. Het geschiedt, maar al te vaak, althans waar iets afgekeurd wordt, enkel in den omgang met andere gemeentelieden, enkel en alleen in particuliere gesprekken. Dit nu kan in geen enkel opzicht ten goede werken. Waar het veel geschiedt, is veeleer de eenige uitwerking, dat de invloed van de kerkedienaren ondermijnd wordt, en dat al hun arbeid minder vrucht draagt. Als geklaagd wordt over zaken, die nu juist geen ernstig verwijt zijn waarbij kerkelijke tucht aanstonds noodig is, maar die voor den bloot der gemeente toch van wezenlijk belang zijn, dan moet, naar den regel der Schrift, eerst in het bijzonder gehandeld worden met dengene, tegen wien men eenig bezwaar heeft, en wanneer dit niet baat, of wanneer het de gezamenlijke opzieners geldt, met den Kerkeraad. Dikwijls zal dit wel voldoende zijn, om de klacht te doen ophouden; maar wanneer iemand meent haar te moeten volhouden, dan is juist de jaarlijkse kerkvisitatie de daarvoor aangewezen gelegenheid. Het is zeker waar, dat men ook wel bij de Classe zelve een bezwaarschrift kan indienen. Maar, behalve dat velen niet weten hoe zij dit moeten aanleggen of tegen eene formeele aanklacht optien, zijn ook de meeste gevallen daarvoor eigenlijk niet ernstig genoeg, en zou het ook dikwijls verbitteren in plaats van te verbeteren. Eene goede toekomst is veeleer te wachten, wanneer zulke klachten mondeling en zonder formaliteiten aan de Visitatoren kunnen worden medegedeeld; waarop deze, met wijsheid en met tact te werk gaande, door broederlijke samenspreking veel bezwaar kunnen uit den weg ruimen. Maar natuurlijk moet de gemeente dan ook telkens weten, wanneer de visitatie zal gehouden worden. En dus is eene tweede

reden, waarom deze van tevoren moet bekend gemaakt worden, dat juist die bekendmaking er bijzonder toe kan medewerken, om de critiek der gemeente zooveel mogelijk vruchtbaar te maken.

c. Als bezwaar tegen zulke afkondiging is wel eens ingebracht, dat dan lichtelijk klachten worden uitgelokt, ook van menschen die nu eenmaal in afkeuren en in kwaadspreken een zeker behagen hebben. En dat dit geschieden kan, moet zeker worden toegestemd. Maar zoo het beter zijn, wanneer zulke menschen enkel in den dagelijkschen omgang aan die zondige neigingen toegaven? Immers is er dan gewooslijk niet veel aan te doen. Maar dat wordt geheel anders, wanneer bezwaren, die ongegrond zijn, bij de kerkvisitatie worden ingebracht. Juist door het onderzoek, dat dan volgt, kan niet slechts misverstand worden opgehelderd, maar ook lasterzucht en kwaadsprekendheid en lichtvaardig oordeelen aan het licht komen en bestraft worden. Voorts kan die zonde dan ook in de gemeente des te beter bestreden worden; want wie zich daaraan schuldig maakt, kan dan gewezen worden op de kerkvisitatie, waarbij hij had moeten spreken of alsnog te spreken heeft. En tegenover allen laster van degenen, die buiten zijn, is er dan een zichtbaar bewijs, dat de kerken zelve er voortdurend op uit zijn, alle kwaad, dat openbaar wordt, te weren. Maar vanzelf geldt dat alles slechts in de onderstelling, dat de visitatie tevorens wordt afgekondigd. Slechts in dat geval kan zij ertoe medewerken, zoowel in als buiten de gemeente kwade geruchten tegen te gaan.

d. En ten slotte kan ten voordeele van die bekendmaking nog gezegd worden, dat zij ook dienstig is om de gemeente in vrede bijeen te houden. Het is zeker waar, dat zij aan zoogenoemde «malcontenten» de gelegenheid geeft, hunne grieven eens te komen luchten. Maar zij doen dat dan tegenover menschen, die tot onderzoek en beoordeeling goed in staat zijn, en die dan, naar beyn van zaken, of de klachten zoeken te verhelpen, of de klagers ernstig vermanen. En is dat niet oneindig beter, dan dat alle ontevredenheid in de gemeente blijft voortkruipen? Ook al zou een kerkeraad daarvan langen tijd weinig last hebben, het belemmert toch den zegen van het Evangelie. En ten slotte komt de last dan gewoonlijk toch. Wanneer vele kleine, ten deele ook niet ongegronde, grieven wel gesmoord worden, maar dan toch blijven voortduren, dan is eindelijk eene kleinigheid soms genoeg om de vlam te doen uitbreken. Iets dat anders weinig beteekenen zou, is dan als de druppel die den beker doet overvloeden. Uit de velerlei kleine ontevredenheid, die zich in de harten als het ware opeenhoopt, komt ten slotte, ook wel door eene op zichzelf kleine aanleiding, groote twist of zelfs scheuring, die voor lange jaren de gemeente verdeelt en verwoest. Om dat te voorkomen, kan de kerkvisitatie als het ware eene veiligheidsklep zijn. Maar natuurlijk op voorwaarde, dat zij van tevoren worde afgekondigd. En ook hierin ligt dus nog een motief, dat tot zulke afkondiging dringen moet.

F. L. RUTGERS.

**Voor Koolwijken Scholen.**

Ingekomen bij Dr. HOUTZAGERS: Door Dr. A. Kuyper te Amsterdam 748, collecte gehouden te Hilversum, ten behoeve van het tractement.

In hartelijken dank ontvangen voor onze **Leesbibliotheek**: Door den heer Grosheide te Amsterdam, van Mej. L. Monson een pak boeken; van den heer Van den Brink te Renkum, een pak boeken; door Dr. H. W. van Loon te Amsterdam, een pakje boeken, samengebracht door R. R. van R. en L.

**Uit de Pers.**

Een waar woord schreef Dr. Klaarhamer in de *Uit. Kerkb.* over de extra-collecten. Zie het hier.

Er is naar ons meening een kwaad in onze kerkelijke samenkomsten tot den dienst des Woords ingeslopen, dat dreigt vasten voet te krijgen en dat langa zoo meer als een heel gewone en behoorlijke zaak gaat beschouwd worden.

Wij bedoelen de *extra-collecten* voor die belangen, waarvoor reeds vaste inzamelingen gehouden worden.

Daarmede worden dus niet bedoeld inzamelingen voor de zending, voor hulpbehoevende kerken, voor de Vrije Universiteit of de Theologische School, voor de scholen die de kerk stichtte en onderhoudt. Want die zijn allen vaste collecten, die voor kerkelijke rakten en belangen worden gehouden en die allen hierin van andere collecten onderscheiden zijn, dat zij niet *elke week* en niet in *elke vergadering* geschieden.

«*Extra-collecten*» zijn die inzamelingen, die hier en daar zelfs *elke maand* en dat nog wel naar een reeds aan 't begin van 't jaar opgemaakt rooster wederkeren voor de behoeften van den *kerkdienst* en van de *diakenie*.

Die collecten zijn daarom kwaad, omdat zij een *redmiddel* zijn tegen het ongerief, dat uit een leelijk en niet onschuldig gebrek ontstaat.

Uit de opgemaakte en vastgestelde begroting en uit den alle 3 maanden openbaar gemaakten staat van inkomsten en uitgaven, weet heel de gemeente en elk lid precies hoeveel er voor den kerkdienst (en ook voor den dienst der barmhartigheid) noodig is, iedereen weet ook, hoe groot 't deel der inkomsten, voor den kerkdienst is, dat uit vrijwillige uitgaven in de collecten moet inkomsten en zie, in plaats van nu met *zorg* en naar *rechten regel* bij te dragen, doet men dat op enkele goede uitzonderingen na zoo eens naar inval en hum of nuik, 1 Corinthe 16: 2, 2 Corinthe 9: 5, 6.

En dit is de oorzaak, dat er nu niet voldoende ingezameld wordt, waarbij nog komt, dat menigeen minder geeft, dan waartoe hij van den Heere verplicht en in staat gesteld is.

Hield elk zich aan 2 Cor. 9: 5, 6 en aan 1 Cor. 16: 2, zorgende te geven *naar dat hij vermogen ontving*, en dat 't een te *voore* gereed gemaakte, dat wel overvloedig was, dan zou er nimmer of ietwat zelden alleen voor bijzondere gevallen een *extra-collecte* voor de kerk (of armen) noodig zijn.

Nu geeft men vaak allerlei steun.

Dit onwettig geven is de oorzaak van onvrede in de administratie van den kerkdienst (en van diakenen). En onvrede is overal maar vooral in het kerkelijke leven *zonde*, want zij is *stuit* uit het geloof.

Het is lastig en bewarend voor hen, die in deze zaken de gemeente dienen, want zij moeten telkens «*verzoeken*», indien zij geen *schande* en *smad*

over de kerk willen brengen, die haar verplichtingen niet nakomt.

Veeelvuldige inzamelingen in de samenkomsten zijn ook niet dienstig aan de goede orde en de stichting.

Bovendien wordt het bewustzijn van wat roeping is, als de zak voor «kerk» (of «armen») wordt gepresenteerd er zeer door verzwakt.

En daarbij blijkt 't onnoodig, want de opbrengst der extra collecten bewijst telkens, dat het der gemeente toch niet aan middelen ontbreekt, en dat zij in haar geheel genomen ook niet onwettig is, maar integendeel lof mag hebben over haar oeffenheid, al valt niet te ontkennen, dat soms door de extra collecten de gewillige en goedwillige door *dubbel* te geven goetmaakt, wat de onwillege of slordige te kort kwam.

Wat er aan te doen?

Geen extra collecten houden, — maar dan komt er niet, wat er zijn moet.

Rondgang zoo dikwijls er te kort is, maar dat is onuitvoerbaar, want dan konden diakenen en kerkelijke administrateurs bij den tegenwoordigen stand van zaken wel het gansche jaar door blijven rondgaan, zij zouden dan toch bij *alle* leden een bezoek moeten brengen, of zij zouden allen moeten gaan bij hen, die niet naar behooren bijdragen, maar dit is juist verboden.

Ons dunkt veel verbetering zou het geven, indien men voor den kerkdienst besloot tot het vragen en geven van *vaste* hoevel *vrijwillige jaarlijkse* bijdragen, die elk bepaalt naar 2 Cor. 9: 5 en 6 en naar 1 Cor. 16: 2. Hetgeen volstrekt niet strijdt met Matth. 6: 1-4, want wat men in de behoeften van den kerkdienst bijdraagt, is *volstrekt geen nabuw* maar juist 't *tegenwoordig*, het is eenvoudig zijn *verplichtingen* nakomen, *betaken* wat men *samen schuldig* is.

En als men dan voor de *aanbevelen*, die *geven der barmhartigheid*, die men den Diaken toevertrouwt desnoods ook eens denkt aan Lukas 12: 33, dan zal er ook voor de armen wel niet te kort komen.

Telkens weer op de verkeerde oortaken en gevolgen van deze *vaste extra* collecten te wijzen, kan ook dienstig zijn.

De Heere zegne ook deze poging om onze kerken op dit punt te verwarren, dat zij dit verkeerde uit hun midden wegdoen.

Hier is veel waan in.

Een extra-collecte moet *extra-ordinair* blijven, en mag nimmer regel worden.

Nu onderscheide men hierbij echter wel.

Buiten de gewone collecten voor kerk en armen, wordt er heel het jaar door ook een reeks zeer gewone, geregeld terugkerende collecten gehouden voor de behoeften der gezamenlijke kerken, scholen, inrichtingen van barmhartigheid, enz.

Dit nu zijn *geen* extra-collecten, maar *gewone* collecten, alleen met dit verschil, dat ze voor zulk een bepaald doel slechts een enkele maal worden gehouden.

Extra-collecten daarentegen zijn deszulke, die voor kerk of armen *boven* de gewone collecten worden gehouden, overmits de gewone niet genoeg opbrechten, of wij plotseling de nood bijzonder steeg.

Alleen deze laatste, werkelijk *extra-collecten* zijn een aanklacht voor de gemeente, tenzij ze door bijzonderen nood, die plotseling opkomt, noodzakelijk zijn geworden.

KUYPER.

**Officiële Berichten.**

Met *verhoring* uit het *Kerkblad* van 22 Februari.

Vergadering van Amsterdam, gehouden 12 December 1894.

Præses Dr. D. C. P. Sluifker. Scriba Dr. P. van Son.

De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze geopend.

De consultant van Ouderkerk A. deelt mede, dat in die kerk pogingen aangewend worden om een Dienaar des Woords te beroepen.

Te Ankeveen is een kerkeraad gekozen, doch om het kleine getal leden zal de kerk van Ankeveen voorloopig bij die van Nederhorst den Berg blijven inwonen.

Te Muiderberg is een kerkeraad gekozen, in welke handeling, ofschoon formeel niet geheel in orde, de Classis berust. De consultant van Muiden zal, in overleg met den kerkeraad van Muiden, ook de kerk van Muiderberg dienen.

In zake een protest van een broeder uit de kerk van Amsterdam B, tegen wiens bevestiging als Ouderling bezwaren waren ingekomen, in welke zaak de kerken van Amsterdam A en Hilversum B waren aangewezen om de Classis, na gedaan onderzoek, te dienen van advies, oordeelt de Classis, gehoord het uitgebrachte rapport der beide kerken, het uitgebrachte advies niet te kunnen aanvaarden, en draagt aan de beide genoemde kerken, op de zaak opnieuw in behandeling te nemen en met een positief voorstel tot eindbeslissing de Classis te dienen.

Bij de bespreking van de verschillende collecten wordt ernstig aangedrongen op getrouwe naleving van de op dit punt bestaande regelingen, de collecten mede te brengen naar de vergaderingen der Classis, en ze daar in handen van de respectieve penningmeesters te storten.

Een voorstel van de kerk te Amsterdam A, inhoudende een verzoek, om het tot openbaring brengen van zeer kleine kerken, met weinig of geen hoop op uitbreiding, niet te bevorderen, vindt geen bijval. De Classis is van oordeel, dat niet mag afgedongen worden op den eisch der gehoorzaamheid aan de geloovigen gesteld om op elke plaats, met inachtning van hetgeen de kerkenordering dienaangaande zegt, de kerk van Christus tot openbaring te brengen.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering door den præses met dankzegging en gebod gesloten.

Vergadering der Classis Zwolle, gehouden te Zwolle 7 Febr. jl.

Dr. Elzenga, die naar volgorde præsiëerde, opent de vergadering. Tot scriba wordt benoemd Dr. Meijer.

Volgens de credentie-brieven zijn er 39 afgevaardigden tegenwoordig.

Breedvoerig wordt wederom gesproken over de zaak «Kamperveld».

De vergadering besluit, dat zij acht in geneerlei kerkelijke gemeenschap te staan met de samenkomsten van Br. Suivevand c. u. aldaar. Gaat genoemde Suivevand voort met oefenen voor deze samenkomsten, dan zal hem 't mandaat van oefenaar in de Geref. kerken worden ontnomen.

Na 't zingen van Ps. 84: 6 sluit de præses met dankzegging.

Zending-Vergadering der Classis 's-Gravenhage, op Dinsdag 12 Febr. 1895.

Voor deze buitengewone vergadering, aan de belangen der Zending gewijd, treedt hetzelfde moderamen op als in de vorige vergadering: Dr. Doorn als præses, Dr. Baaij als assessor, Dr. Meijer als scriba.

Al de kerken der Classis zijn vertegenwoordigd. De notulen, voorzover ze met het oog op